

Ta ställning mot det moderna slaveriet

Artikel av Aleksander Gabelic, ordförande i Svenska FN-förbundet, på Internationella dagen för slaveriets avskaffande den 2 december.

År 2004 har av FN:s generalförsamling utsetts till minnesår för slaveriets avskaffande. Över hela världen, också i Sverige, visar UNESCO en vandringsutställning om slaveriets historia. Utställningen berättar om det transatlantiska slaveriet som är det tydligaste exemplet på människans mörka drift att lägga beslag på andra människor, förvandla dem till föremål och exploatera deras kroppar och arbetskraft.

Världens stater har vid flera tillfällen fastställt att slaveri är oförenligt med strävan efter jämlikhet och demokrati. Innebörden av slaverikonventionen från 1926, FN:s deklaration om mänskliga rättigheter från 1948 och konventionen mot människohandel och prostitution 1949 är att ingen människa får hållas i slaveri eller tråldom.

Minnesåret för slaveriets avskaffande och FN-utställningen med titeln "Så vi inte glömmer - segern över slaveriet" är lofvärda initiativ. Samtidigt kommer larmrapporter från ILO och andra FN-organ om att tvångsarbete, slaveri och kriminell handel med människor ökar idag, år 2004.

I länder som Mauretanien och Sudan är slaveri och feodal livegenskap utbrett trots nationell lagstiftning. Storskaliga bortföranden av personer och grupper är inte ovanliga i konflikttrubbade länder som Sierra Leone och Liberia. Tvångsrekrytering av barn till väpnade konflikter ökar. Detsamma gäller skuldslaveri och slaveriliknande förhållanden på jordbruksplantager i västafrikanska länder som Benin, Burkina Faso och Elfenbenskusten.

Den internationella människohandeln för tvångsarbete ökar så kraftigt att de flesta av världens länder idag kan placeras in i en av tre kategorier - avsändarland, transitland eller mottagarland. Den viktigaste destinationen är storstäder i rika länder, t ex Amsterdam, Bryssel, London, New York eller Sidney.

Länder som Albanien, Nigeria, Thailand och Ungern kan vara såväl avsändar-, transit- som mottagarland på samma gång. Människor rekryteras på landsbygden genom tvång, vilseledning, bedrägeri och försäljning. De mest utsatta är kvinnor, barn, etniska minoriteter, fattiga och invandrare. Offren för människohandeln lockas med löften om arbete på t ex restaurang, men hamnar antingen i sexindustrin, som hembiträden i privata hushåll eller som städpersonal på kontor eller hotell.

Man räknar med att 500 000 kvinnor och barn smugglas till Europa varje år för att utnyttjas i den internationella sexhandeln. Problemet finns också i Sverige, från Haparanda i norr till Malmö i syd. Unga flickor från det forna Östeuropa, Ryssland och Baltikum kidnappas, misshandlas, våldtas och säljs vidare, hela tiden inlåsta och övervakade.

För att bekämpa dagens former av slaveri har FN tillsatt en arbetsgrupp, "UN Working Group on Contemporary Forms of Slavery". Arbetsgruppen ska kartlägga nutida tvångsarbete och staternas åtgärder för att komma åt problemet. Årligen uppmanar arbetsgruppen alla medlemsländer att ansluta sig till och efterleva slaverikonventionen från 1926 och den nyligen utarbetade konventionen om transnationell och organiserad brottslighet. FN tvingas konstatera att medlemsländerna inte anstränger sig tillräckligt och att alltför många sårbara medborgare kommer i kläm.

Det är tyvärr inte bara medlemsländerna som behöver bättra sig. Också FN självt måste dra sitt strå till stacken. När Världshälsoorganisationen, WHO, presenterar ett program för bekämpning av hiv/aids talar ledande företrädare i tysk och holländsk anda om prostitution som ett yrke bland andra. Det talas genomgående om "sexarbetare" och man drar sig inte ens för att använda den gamla klyschan "världens äldsta yrke". Om FN:s arbete mot det moderna slaveriet ska förbli trovärdigt måste sådant språkbruk om offren för dagens slavhandel rensas ut. Försvaret av människovärdet är en av FN:s viktigaste uppgifter. Då får det aldrig råda något tvivel om vems sida organisationen står på.

FN:s minnesår och Internationella dagen för slaveriets avskaffande avser att hedra minnet av de afrikaner som så brutalt tvingades lämna sina rötter för att utveckla andra länders välstånd. Samtidigt måste vi på alla nivåer motarbeta det moderna slaveri som fortsätter att ödelägga utsatta människors liv - också i vårt land. Slaveriet i dess olika skepnader är den grövsta kränkningen en människa kan utsättas för, näst intill att berövas sitt liv.

Aleksander Gabelic
Ordförande i Svenska FN-förbundet

Artikeln har publicerats i Hallandsposten och Östgöte Correspondenten.